

Олексенко Р.І.

д. філос. н., професор,
професор кафедри публічного управління та права
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Д. Моторного,
м. Мелітополь

ІННОВАЦІЙНІ СКЛАДОВІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Глобальний інноваційний індекс - це глобальне дослідження, яке оцінює рівень інноваційного розвитку. Дана методика рейтингової оцінки розроблена французькою міжнародною бізнес-школою INSEAD. Глобальний інноваційний індекс складається з 82 змінних, які описують інноваційний розвиток країн з різним рівнем економічного розвитку. Отже, цей індекс розраховується на основі середнього значення двох груп.

В першу входять доступні ресурси і умови для впровадження інновацій - інститути, людський капітал і дослідження, інфраструктура, рівень розвитку внутрішнього ринку і бізнесу. У другу - практичні результати інновацій - розвиток технологій та економіки знань, а також результати творчої діяльності. Дослідження свідчить про різке скорочення фінансування інновацій в контексті глобальної пандемії.

Найбільший урок, який можна зробити сьогодні, - треба бути уважним до інновацій в умовах пандемії. Також дуже важлива державна підтримка і необхідність запуску нових механізмів фінансування інновацій. Ще одним важливим аспектом рейтингу є те, що країни з розвинутою економікою (Швейцарія, Швеція і США) лідирують з інновацій, і, хоча рівень інновацій залежить від ВВП та їх орієнтації на інновації, по суті інновації зміщуються в азіатські країни. Зокрема, факт, що Китай протягом багатьох років займає 14-е місце, а Сінгапур (8-е) і Корея (10-е) входять в першу десятку, є наочним свідченням цього. Згідно з рейтингом, 25 країн, у тому числі 8 африканських держав, досягли дуже гарних результатів з точки зору економічного розвитку. Це доводить, що інновації швидко розвиваються на Африканському континенті і підвищують увагу до нього. Розвинені наукові кластери, причому Токіо-Йокогама, Шеньчжень-Гонконг-Гуанчжоу, Сеул, Пекін, Сан-Хосе, Сан-Франциско є найбільш розвиненими.

Той факт, що 42 відсотки світових інноваційних кластерів знаходяться в США і Китаї, показав: ці країни мають потенціал для інновацій. Рейтинг U21 Ranking of National Higher Education Systems оцінює 50 національних систем вищої освіти з усіх континентів за 24 показниками. З 50 країн, які потрапили до рейтингу 2020 р., Україна посіла 36-те місце з показником індексу 47,8, покращивши позицію з 2014 року на 6 позицій. Поряд з Україною опинилися

Польща – 32-ге місце (52,6) і Росія – 35-те місце (49,1). Серед лідерів – Велика Британія – 6-те місце (83,6), Німеччина – 16-те (70,5).

Слід зазначити, що найвищі позиції система вищої освіти України має за показниками модуля «ресурси», де посідає 27-ме місце, найнижчі – за показниками модуля «результати» (42-ге місце). Дійсно, роль інновацій у подоланні криз, викликаних пандемією, та її наслідків неоціненна. Оскільки будь-яка криза відкриває нові творчі можливості, то в період пандемії рівень міжнародного співробітництва в галузі інновацій розширився, прискорюючи створення і впровадження інновацій в ряді областей, таких як охорона здоров'я, телекомунікації, освіта і мобільність.

Сучасна система освіти виявилася охопленою інноваційними процесами інформатизації та цифровізації. З огляду на значимість освіти, як одного з основних інститутів суспільства, представляється актуальним приділити особливу увагу аналізу цілого комплексу соціально-культурної сукупності наслідків, пов'язаних з інформаційною експансією. При цьому чітко проглядаються дві складові проблеми, що знаходяться в складній взаємодії між собою. По-перше, сучасна система освіти, характеризується інтенсивним впровадженням сучасних інформаційних технологій, що тягне за собою помітні трансформації як в її організаційній структурі, так і в методах і методиках викладання різних дисциплін. По-друге, вона покликана готувати підрастаюче покоління до життя і діяльності в інформаційному середовищі з усіма характерними для неї особливостями.

Інформаційне суспільство, в основі якого лежать інформаційно-комунікаційні технології, перебудовує всі сфери життя суспільства. Глобалізація міст, розвиток мережевих компаній, введення законів про інтелектуальну власність, впровадження електронного уряду, політична активність в Інтернет, нові культурні моделі бізнесу є складовими нової інноваційної цифрової трансформації всіх сфер людської діяльності. Як система освіти адаптується до змін, що відбуваються в світі? Світ глобальний і динамічний, ринки дуже рухливі і роль фундаментальної освіти все більше зростає, оскільки майбутнім фахівцям тих чи інших областей діяльності необхідно швидко перебудовуватися у динамічно розвиненому світі.

Сучасні освітні установи не тільки повинні готувати висококваліфікованих кадрів, але і формувати нові напрямки розвитку. Динамічно мінливий світ, габітус якого все більше визначають інформаційні процеси, висуває нові вимоги до сучасної системи освіти. З розвитком інформаційного суспільства пов'язані інтенсивні зусилля по формуванню нової освітньої парадигми, що йде на зміну класичної.

В основі нової інноваційної парадигми лежить уявлення про розвиток людини через освіту. Освіта наразі відстає від цифровізації і необхідно докласти більше зусиль, щоб скористатися інструментами та сильними сторонами нових технологій, одночасно вирішуючи проблеми щодо можливих зловживань, таких як кібервторгнення чи проблеми конфіденційності.

Місія вищої освіти – забезпечення сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього, впровадження інноваційних технологій і дистанційного навчання у вищій освіті. Завдання: 1. Створення індустрії інноваційних технологій та засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню. 2. Діджиталізація усіх процесів у системі вищої освіти. 3. Унормування дистанційного навчання як форми здобуття вищої освіти.

Місія вищої освіти – забезпечення сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього.

Підготовка фахівців – це інтелектуальний капітал, духовний потенціал, соціальний капітал, формування знань, що включає: 1. Покращення системи управління освітою і забезпечення автономії ЗВО. 2. Забезпечення збалансованості ринку праці фахівців з вищою освітою. 3. Забезпечення якості і доступності вищої освіти для різних верств населення. 4. Інтеграція науки, освіти і бізнесу для забезпечення економічного зростання країни. 5. Розвиток кадрового потенціалу ЗВО. 6. Розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом життя. 7. Інтеграція у європейський і світовий освітній простір з урахуванням національних інтересів.

Державна інноваційна політика спрямована на розвиток інновацій за трьома основними напрямками: створення абсолютних інновацій, створення власної технологічної бази та стимулювання інноваційно-активних підприємств до постійного впровадження інновацій в діяльність. Створення абсолютних інновацій буде досягатися через розвиток компетенцій вітчизняної науки до рівня, що дозволяє здійснювати відкриття світового рівня. Для цього буде розроблений і впроваджений комплекс заходів, спрямований на модернізацію наукової інфраструктури, залучення кращих зарубіжних вчених і підвищення результативності наукових досліджень через впровадження системи їх незалежної оцінки. Основними критеріями ефективності державної інноваційної політики є наступні: наявність міжнародних патентів; індекс цитованості і кількість публікацій у визнаних зарубіжних виданнях; обсяг наукових грантів, отриманих від зарубіжних організацій і фондів на дослідження; отримані міжнародні премії і нагороди.

Державна повинна взяти на себе основний обсяг витрат, пов'язаних зі створенням і впровадженням комплексу заходів, спрямованих на створення абсолютних інновацій. В рамках стимулювання власної технологічної бази акценти державної інноваційної політики будуть спрямовані на здатність галузевої науки задовольняти інноваційні потреби великого і середнього бізнесу за рахунок власних розробок. Для цього основні зусилля будуть спрямовані на визначення перспективних інноваційних ніш, реалізацію програм розвитку головних дослідницьких організацій, реалізацію цільових інноваційних програм і розвитку інфраструктури експериментальних і дослідних ділянок. Для цього

слід подолати проблеми: невідповідність змісту та якості вищої освіти актуальним потребам суспільства та інноваційної економіки; брак фінансування та незадовільне матеріальне забезпечення закладів вищої освіти; недостатній рівень автономії, неефективність управління вищою освітою; слабка інтеграція вищої освіти України у світовий та європейський освітньо-науковий простір; низька інтенсивність взаємодії освіти з наукою та бізнесом [1].

ЛІТЕРАТУРА.

1. Олексенко Р.І., Воронова В.Г. Освіта як флагман прогресу людства та основа конкурентоспроможності закладів вищої освіти. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти. Випуск 24 / Збірник науково-методичних праць / ТДАТУ: ред. кол. В.М. Кюрчев, О.П. Ломейко, В.Т. Надикто. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. С.202 – 210.